

însemnări

■ păcatele limbii de rodica zafiu

Epistolar erotographic

In titlul volumului *Scrisoarea de iubire, dragoste, amor* (București, Ars docendi, 2009), există trei sinonime, a căror juxtapunere e o cheie de lectură pentru întreaga carte: cuvintele neutre, emoționale sau desuet-ironice coexistă; nimic nu se exclude.

Volumul e o autentică manifestare postmodernă: savant și copilăros, sobru și ludic, nostalgic și *updatat*, preferă să nu aleagă, ci să juxtapună. E un produs editorial de succes, cu destinatar multiplu: pentru esteți și rafinați, pentru universitari docti și pentru tot felul de alți cititori. Cartea nu are un cititor privilegiat, după cum nu are nici un autor mai presus de ceilalți: e semnată Erotographos 50 + 1 (cifrele alcătuiesc un cod: istoria orală consemnează rolul de coordonator al Antoanetei Tănăsescu, dar generozitatea și nonconformismul profesoarei a șters din suprafața textului orice indicație care ar fi putut părea rigidă și autoritaristă). Perspectiva multiplă există din plin: sunt 51 de puncte de vedere, la care se adaugă multe altele, ale autorilor citați, analizați sau chiar antologați (Lewis Carroll, Ioan Gură de Aur, Gellu Naum, Héloïse și Abélard, G. Călinescu, Paul Celan și Ingeborg Bachmann, Eminescu și Veronica Micle, Franz Kafka, Hannah Arendt și Martin Heidegger, Cioran și Friedgard Thoma etc.).

Se găsesc foarte multe lucruri în acest volum, deopotrivă *utile* și *plăcute*: o incursiune fascinantă în istoria antică a genului epistolar (Zoe Petre), bogate studii stilistice și semiotice, aduse la zi, despre limbajul scrisorii în medii tradiționale și electronice (Alexandru Nicolae, Adina Dragomirescu, Antoaneta Tănăsescu), literatură epistolară (Ioana Pârvulescu, Marius Chivu, Ioana Morpurgo), studii și comentarii de istorie și teorie literară, antologie din manuale de tehnică epistolară, mai vechi și mai noi (începând cu *Epistolarul* lui Diaconovici Loga, din 1841), modele de scrisori (către *Divină domnișoară*, *Mult prețuite jupâne și prietene*, de la *Sălbaticul tău Ionel*, *Al d-tale adorator* etc.), fișe de lucru, cu înregistrarea formulelor de început și de încheiere ale scrisorilor, o multiplă confesiune (stimulată de un chestionar), o foarte bogată bibliografie etc. E o carte experiment, un hipertext de tip virtual, condensat într-o formă tradițională, de carte-obiect, cu ilustrații retro, elegante și punere în pagină și frumoasă copertă.

Scrisoarea e în sine un tip de text fascinant, hibrid și ambiguu,

Desen de Marcel Voinea

oscilând între spațiul privat și cel public, între limbajul familiar și intim și cel solemn și ceremonios. Iar scrisoarea de dragoste adâncește cel mai mult tensiunile genului (asociind colecția de clișee cu emoția spontaneității). Modelele de scrisori de pe vremuri ne apar azi surprinzător de concrete („Poziția mea nu-mi permite să mai continuăm relații la care păreți că țineți puțin și care dau subiect de vorbă tuturor funcționarilor gării”, p. 57), rămânând misterios modul în care cei interesați le adaptau la propria lor viață. Și-l imaginează una dintre autoarele cărții: „Și cât de caragialescă trebuie să fi fost mai ales scena compunerii. El transcria scrisoarea nr. 28. Ea lectura înfrigurată și răspundea cu scrisoarea nr. 112 (pentru domnișoare). El se înverșuna. Copia și nr. 92. Ea răspundea cu nr. 123” (Diana Leca, p. 91). Ghidurile noi de redactare, disponibile din belșug on-line (și din care sunt traduse fragmente în carte) sunt mult mai seci, abstracte și funcționale – dar tot involuntar comice, în ambiția lor de a formula regula pentru scrisoarea de dragoste: „Specifică modul în care relația ți-a îmbunătățit viața, în toate domeniile” (p. 58); „Nu te referi explicit la părți anatomice” (p. 59).

Asumându-și, pe mai multe voci, categoriile profund pozitive ale fragmentarului și hibridului, *Scrisoarea de iubire, dragoste, amor* lansează o formulă editorială nouă, ingenioasă. Spiritul ludic face asemenea minuni: cartea înzestrată cu umor și cu autoironie va putea fi folosită în bibliografiile universitare, dar și răsfoită cu curiozitate și citită cu plăcere, născând pe nesimțite idei noi, dar și poftă de scris epistole. ■